

Haavoittuvassa asemassa olevien tavoittaminen, hyvinvointi ja osallisuus

Hyvinvointialueen vakiinnuttamisrahalla rahoitettu hanke 2024

Etsivän työn loppuraportti

Jeannette Semeri

TKI-yksikkö 31.1.2025

Sosiaalialan osaamiskeskus Verso

Hankkeen taustaa

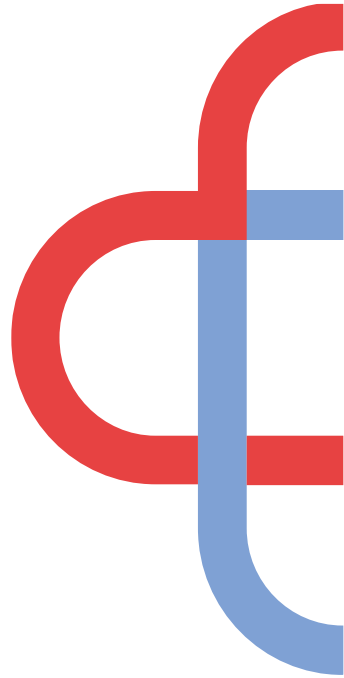
Sosiaalihuoltolakiin tuli 1.7.2023 voimaan uusi yhteisösosiaalityötä ja etsivää työtä koskeva 7 a §, jonka mukaan hyvinvointialueen asukkaiden saatavilla on oltava yhteisösosiaalityötä. Yhteisösosiaalityöllä edistetään yhteisöjen sosiaalista eheyttä ja hyvinvointia sekä hyviä väestösuhteita. Hyvinvointialueen järjestämää yhteisösosiaalityötä toteutetaan yhteistyössä alueen asukkaiden, kuntien, järjestöjen ja seurakuntien kanssa. Osana yhteisösosiaalityötä tai muita sosiaalipalveluja tulee järjestää syrjäytymistä vähentävää etsivää työtä.

On katsottu, että yhteisösosiaalityön ja etsivän työn tarkkarajainen toteuttamisen määrittely ei ole perusteltua, koska toimintaa voidaan hoitaa menestyksekkäästi hyvin erilaisilla malleilla ja yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Alueiden tilanteet, olosuhteet ja tarpeet vaihtelevat huomattavan paljon.

Sosiaalialan osaamiskeskus Verson Haavoittuvassa asemassa olevien tavoittaminen, hyvinvointi ja osallisuus – hanke kehitti etsivää sosiaalityötä 30-64 –vuotiaille, ja se rahoitettiin hyvinvointialueen vakiinnuttamisrahalla. Hanketta edelsi Osallisuuden versoja-hanke, jossa tuettiin hyvinvointialuetta ja järjestöjä tuottamaan itsenäisesti yhdenmittaista osallisuustietoa, ja tätä jatkettiin myös vuonna 2024. Tämä raportti käsittelee vuoden 2024 hankkeen etsivän työn osuutta.

Hankkeessa työskentelivät projektisuunnittelija Emmi Fjällström, kehittäjäsosiaaliohjaaja Jeannette Semeri ja projektipäällikkö Tuula Carroll. Hanke toimi ajalla 1.1.-31.12.2024.

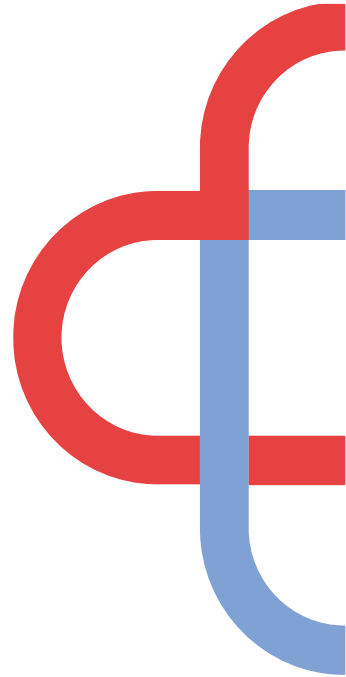
Hankkeen alussa kartoitimme alueen tilannetta ja tapasimme järjestöjä ja muita toimijoita, jotka tekevät alueella etsivää ja kohtaavaa työtä. Näin saimme arvokasta paikallistietoa koskien haavoittuvassa asemassa olevia ihmisiä ja tietoa heille suunnatuista palveluista sekä palvelujen tarpeesta. Lisäksi etsivää työtä suunniteltiin yhteistyössä Työikäisten palvelujen kanssa.

Haavoittuvassa asemassa olevien tavoittaminen, hyvinvointi ja osallisuus – hankkeen tavoitteet

- 1) Vahvistaa haavoittuvassa asemassa olevien, työkäisten alueen asukkaiden osallisuuden kokemusta
- 2) Tukea sosiaalipalveluja ja kolmannen sektorin palveluja osallisuustyökalujen käyttöönottamisessa ja osallisuustiedon hyödyntämisessä palvelujen kehittämisessä sekä luoda rakennetta osallisuustiedon keräämiseen ja hyödyntämiseen tulevaisuudessa
- 3) Kehittää mallia yhteisösosiaalityön ja etsivän työn toteuttamiseen hyvinvointialueella**
- 4) Vahvistaa työntekijöiden ja päättäjien tietoa kohderyhmän osallisuudesta ja sen merkityksestä hyvinvoinnille
- 5) Lisätä luottamusta ja yhteistyötä kolmannen sektorin toimijoiden ja hyvinvointialueen välillä.

Hanke vastaa osaltaan sosiaalihuoltolain velvoitteisiin seurata ja edistää erityistä tukea tarvitsevien henkilöiden hyvinvointia (SHL 8§) sekä tuottaa monipuolista rakenteellisen sosiaalityön tietoa (SHL 7§). Lisäksi tuetaan 1.7.2023 voimaantulleen yhteisösosiaalityön ja etsivän työn säännökseen vastaamista (SHL 7a).

Käsitteitä

Yhteisösosiaalityö

edistää yhteisöjen sosiaalista eheyttä ja hyvinvointia sekä hyviä väestösuhteita ja toteutetaan yhteistyössä alueen asukkaiden, kuntien, järjestöjen ja seurakuntien kanssa (STM).

Etsivä työ

kaduille, julkisiin tai puolijulkisiin paikkoihin jalkautuvaa tai digitaalisessa verkossa toteutettavaa työtä, ja se voi kohdentua eri asiakasryhmiin. Yksilökohtaista ohjausta, neuvontaa ja palveluihin saattamista. Kohderyhmänä mm. heikosti palvelujärjestelmään kiinnittyneet tai kokonaan sen ulkopuolella olevat ihmiset.

Jalkautuva työ

termiä käytetään etsivän työn kanssa päällekkäin. Etsivä työ vaatii aktiivisempaa kontaktinottoa. Esim. Aikuissosiaalityöstä voidaan jalkautua muihin palveluihin, kuten päiväkeskuksiin.

Muita käsitteitä:

löytävä työ

kohtaava työ

varhainen tuki

Esimerkkejä etsivästä työstä Suomessa

Tampere

Pirhalla neljä etsivän työn työparia alueittain + yhteisösosiaalityötä

Helsinki

Etsivä lähityö: sosiaaliohjaaja + sairaanhoitaja, neljä paria ja aluetta

Ruoka-avun etsivä työ -työpari

Itä-Uusimaa

Etsivä lähityö: monialainen malli: sosiaaliohjaaja + muita toimijoita, esimerkiksi päihdesairaanhoitaja

Lisäksi usealla paikkakunnalla järjestöt tekevät etsivää ja kohtaavaa työtä

Etsivä nuorisotyö (alle 29-vuotiaat) on kuntien lakisääteinen tehtävä.

Terveisiä kentältä – haavoittuvassa asemassa kohtaavia tahoja Päijät-Hämeessä

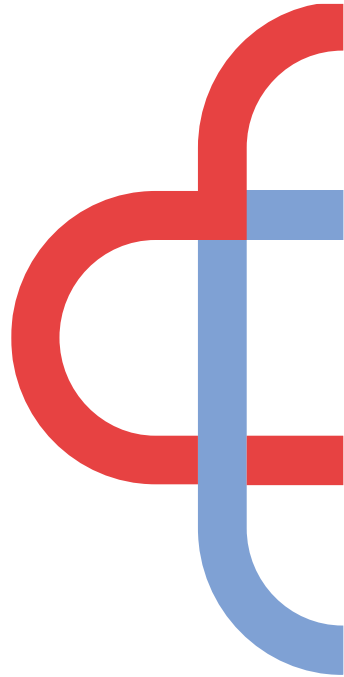
Tukialus (HDL)	Päiväkeskus Tuulensuoja (Sininauha ry)	Terveysneuvonta- piste Jelppi (ViaDia)	Etsikko (ViaDia)	Kämmen- ruokajakelu (Jyränkölän settlementti)
<p>Kaduille jalkautuvaa etsivää työtä.</p> <p>V. 2023 tavoitettu 181 uutta asiakasta, 1960 vanhaa. Lahti poikkeaa isoista kaupungeista siinä, ettei täällä ole muuta kaduilla tehtävää etsivää työtä aikuisille. Jakavat pistosvälineitä, ehkäisyvälineitä, pientä evästä ja juotavaa. Yksilötapaamisia, kotoa hakemista ja saattamista palveluihin ja terveystalveissa tunnistamista. Mahdollisuus maksaa asiakkaalle bussi- tai taksimatka esim. terveystalveihin tai vieroitushoitoon.</p>	<p>Kohtaamispaikka päihteitä käyttäville, asunnottomille tai muuten palvelujen ulkopuolella oleville henkilöille.</p> <p>Pitkäaikaiset asiakas-työntekijäsuhteet – luottamus. Työikäisten sosiaaliohjaaja jalkautuu kolmen viikon välein, mukana psykiatrinen sairaanhoitaja, toivotaan enemmän käyntejä. Olisi hyvä, että sosiaaliohjaaja olisi sama joka kerta, jotta hän pystyisi rakentamaan asiakkaisiin luottamussuhdetta.</p>	<p>Suonensisäisesti huumeita käyttäville ja heidän läheisilleen.</p> <p>Asiakas voi käydä naapurissa sijaitsevassa Tuulensuojassa tapaamassa jalkautuvaa sosiaaliohjaajaa, tai so voi tulla Jelppiin tapaamaan asiakasta. Toivottiin kuitenkin erikseen Jelppiin jalkautuvaa sosiaaliohjaajaa. Asiakkaille tulisi tunne, että juuri heitä on tultu tapaamaan. Huoli kotiin jäävistä käyttäjistä, miten heidät tavoittaisi.</p>	<p>Matalan kynnyksen tukipiste.</p> <p>Toivoivat lisää yhteistyötä työikäisten palvelujen (ja Risen) kanssa, myös tarve jalkautumiselle on. Huoli kotona käyttävistä, palvelujen ulkopuolelle jäävistä alle 25-v. naisista ja vapautuvista vangeista, joilla kriittisin hetki 48 tunnin aika vapautumisesta. Lisäksi pohtivat, voisiko tiloissa järjestää ilta-ajan toimintaa.</p>	<p>Järjestää Kämmen-ruokajakelun Heinolassa viikoittain yhdessä seurakunnan kanssa.</p> <p>Toivovat yhteistyötä sosiaalityön kanssa. Ovat pitäneet ruokajakeluun jalkautumista hyvänä ja toivovat sille jatkoa.</p>

Yhteistyö Työikäisten palvelujen kanssa

Hankkeen aikana etsivää työtä kehitettiin yhteistyössä hyvinvointialueen Työikäisten palvelujen kanssa. Yhteistyö sisälsi tapaamisia päälliköiden, esihenkilöiden ja omatyöntekijöiden kanssa. Järjestimme yhteistyötapaamisia, aamupalatilaisuuksia sekä työntekijöille suunnatun lyhyen kyselyn. Kyselyssä tiedusteltiin, millaisia ihmisiä tai ryhmiä on palvelujen ulkopuolella ja mistä heitä tulisi etsiä, minkälaisia etsivän työn elementtejä he tunnistavat omassa työssään, ja mitä muuta tulisi ottaa huomioon etsivää työtä kehitettäessä. Vastausten mukaan mm. asunnottomat, päihteitä käyttävät, kohtaamattomat, kotiin jäävät, vankilasta ilman koevapautta vapautuvat ja palveluja ja tietoa tarvitsevat olivat ryhmiä, joiden parissa etsivää työtä tulisi tehdä. Heidä tulisi vastausten mukaan etsiä niin julkisista tiloista, kuten kauppakeskuksista, kaduilta, kirjastoista ja ruokajakeluista kuin myös chat-palveluista. Työntekijät tunnistivat omassa työssään useita etsivän työn keskeisiä elementtejä, kuten esimerkiksi kontaktin ottamisen, luottamuksen rakentamisen, asiakkaiden motivoinnin sekä heidän kohtaamisensa omassa ympäristössään. Sen sijaan mm. tarraavaa työtettä tunnistettiin vähemmässä määrin.

Toukokuussa 2024 järjestetyssä aamupalatilaisuudessa 12 työntekijää Lahden ja Hollolan Työikäisten palveluista kokoontui kanssamme vaihtamaan kokemuksia jalkautumisesta ja sen käytännöistä. Työntekijöillä oli selkeästi innostusta ja kiinnostusta etsivään työhön, ja he alkoivat myös tarkastella tekemänsä jalkautumisen käytäntöjä. Elokuussa 2024 taas tapasimme seitsemän Työikäisten palvelujen ja Ikääntyneiden palvelujen työntekijää. Kerroimme kokemuksiamme jalkautumisesta Kämmen-ruokajakeluun, ja useampi työntekijä ilmaisi olevansa kiinnostunut kokeilemaan jalkautumista kanssamme. Yhteisen keskustelun innoittamana Työikäisten palvelut järjesti yhteistapaamisen seurakunnan kanssa pitkän tauon jälkeen. Toimitimme myös tietoa alueella toimivista järjestöistä Työikäisten palveluille heidän toiveestaan.

Hankkeeseen valitut pilotit perusteluineen

Ruokajakeluihin jalkautuminen

Ruokajakeluihin jalkautumalla voidaan tavoittaa suuri joukko palveluiden ulkopuolella olevia ihmisiä. Päijät-Hämeen alueella mikään etsivä taho ei jalkaudu ruokajakeluihin, ja halusimme tämänkin vuoksi kokeilla tätä etsivän työn tapaa. Ruokajakelupaikat valitsimme paikkojen osoittaman kiinnostuksen mukaan ja satunnaisesti.

Yhteistyö Pelastuslaitoksen kanssa paloriskiasuntoja koskien

Mielenkiintomme herätti Itä-Uudenmaan malli, jossa yksi palotarkastaja on myös sosiaalihojaaja. Näin on saatu paloriskiasuntojen asukkaiden palvelupolkua nopeutettua ja sujuvoitettua. Halusimme selvittää mallin toimivuutta Päijät-Hämeen hyvinvointialueella.

Vapautuvien vankien vapautumisen tuki

Toimijoilta heräsi huoli erityisesti lyhytaikaisten vankien tilanteesta, koska heidän tilanteeseensa ei useinkaan vankeusaikana ehditä perehtyä, ja osana Vapauttamisverkostoa pohdimme ensin vankilamessujen järjestämistä vankiloihin. Koska tähän ei vankiloitten tilanteesta johtuen ollut mahdollisuutta, päädyimme järjestämään vankien tilannetta koskevan keskustelupisteen Lahden Asunnottomien yöhön.

Ruokajakeluihin jalkautuminen

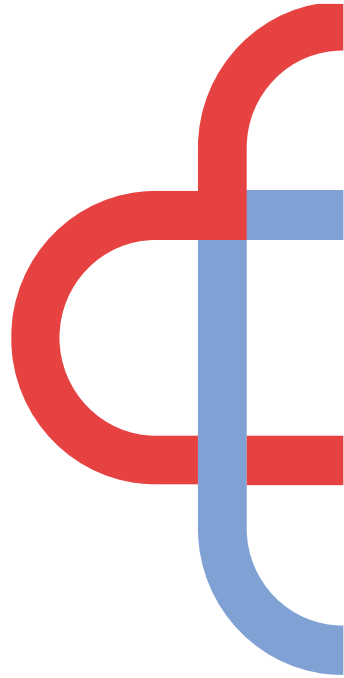
Jalkautumisen kohteiksi valikoituivat Heinolassa Jyränkölän setlementin Kämmen-ruokajakelu sekä Lahdessa Dilan Ilmainen puoti, Laseko ry ja Adventtiseurakunta.

Jyränkölän setlementti ry järjestää yhteistyössä Heinolan seurakunnan kanssa ruokajakelua viikoittain. Kämmen-ruokajakelu on aloittanut toimintansa vuonna 1992, ja se toimii tällä hetkellä Heinolan kirkolla. Käytännön toimintaa pyörittää joukko vapaaehtoisia. Yhdellä jakelukerralla jaetaan ruokakasseja noin 120–150 henkilölle. Kämmen-ruokajakelu on solminut yhteistyösopimuksia 15 eri kaupan ja organisaation kanssa, joista saadaan hävikkiruokaa jaettavaksi. Lisäksi toimintaa varten on rahankeräyslupa, joka mahdollistaa varojen keräämisen toiminnan tukemiseksi. Kämmen valikoitui ensimmäiseksi ruokajakelupaikaksi, johon jalkauduimme. Tähän vaikutti Jyränkölän setlementti ry:n ilmaisema kiinnostus jalkautumista kohtaan, kuten myös se, että halusimme kokeilla etsivää työtä myös Lahden ympäristökunnissa.

Lahden Diakonialaitoksen ja Lahden seurakuntayhtymän Työtä ja ravintoa -hanke kokeilee uudenlaisen ruokajakelumallin toimivuutta samalla työllistäen työkokeilijoita ja tarjoten heille tulevaisuusvalmennusta. Hankkeen Ilmainen ruokapuoti toimii Lahden keskustassa tilausperiaatteella, jossa hakijat voivat tehdä ennakkotilauksia saatavilla olevista elintarvikkeista. Jakelu järjestetään noin viikoittain, ja jakelukertoja kohden hakijoita on keskimäärin noin 20 henkilöä. Ruokapuoti saa hävikkiruokaa eri yhteistyötahoilta sekä yksityishenkilöiden tekemien lahjoitusten kautta. Toiminnan tukemiseksi hankkeella on myös voimassa oleva rahankeräyslupa.

Lahden seudun kotien tuki ry (Laseko ry) on vapaaehtoisuuteen perustuva auttamisyhdistys, jonka kohderyhmänä ovat Lahden seudulla asuvat vähävaraiset perheet, vanhuksat ja yksinäiset henkilöt. Sen tavoitteena on tarjota konkreettista tukea taloudellisissa vaikeuksissa oleville. Apua tarvitsevat, heikossa taloudellisessa tilanteessa olevat henkilöt ottavat yhteyttä Laseko ry:öön. Joissakin tapauksissa avunhakijoiden ilmoitukset julkaistaan yhdistyksen Facebook-ryhmässä, jolloin ryhmän jäsenet voivat tarjota tukea suoraan heille. Noin 25 avunhakijaa ohjataan viikoittain hakemaan ruokakassi yhdistyksen järjestämästä ruokajaosta. Ruokajakelu tapahtuu Lahden keskustassa sijaitsevassa vuokratilassa kerran viikossa. Laseko ry noutaa hävikkiruokaa Avoin ovi ry:ltä ja toimintaa tuetaan myös rahankeräyksen kautta.

Adventtiseurakunta jakaa ruokakasseja viikoittain omassa Lahden Asemantaustassa sijaitsevassa kirkossaan hartauden päätteeksi. Ruokakasseja jaetaan yleensä noin 140-150 asiakkaalle, ja jakelun suorittavat vapaaehtoiset. Hävikkiruokaa haetaan pääsääntöisesti eri ruokakaupoista.

Ruokajakeluihin jalkautumisen kokemuksia

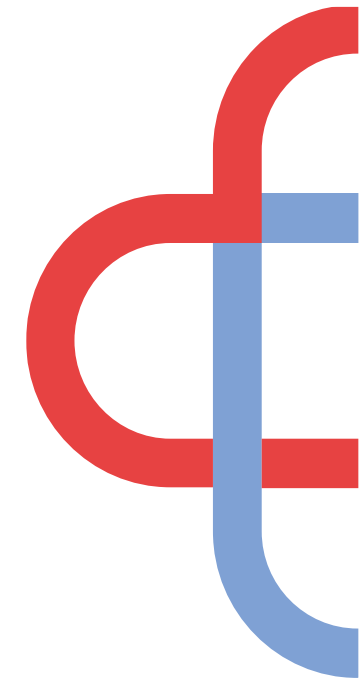
Näissä paikoissa järjestetyissä ruokajakeluissa kohtasimme yhteensä 2017 ihmistä 26 käynnin aikana, ja 41 kävijää sai henkilökohtaista ohjausta ja neuvontaa. Asiakkaiden asiat liittyivät mm. etuuksiin, taloudelliseen tilanteeseen, asumisen ongelmiin, kotona pärjäämiseen, mielenterveyteen ja asiointiin sekä sosiaalipalveluissa että terveydenhuollossa.

Aloitimme jalkautumisen parityönä, ja ihmisiä kohdattaessa hyödynsimme luontevaa lähestymistapaa – kuljimme jonottavien ihmisten rinnalla jakaen heille karkkeja ja sosiaalihuollon ohjauksen ja neuvonnan esitteitä tai olimme muutoin läsnä, ihmisten parissa jakopaikalla. Tällainen toimintatapa loi mahdollisuuden käydä pieniä keskusteluja, joissa vaihdoimme kuulumisia ja juttelimme ajankohtaisista ilmiöistä. ”Naaman kuluttamisen” eli toistuvien kohtaamisten myötä ihmiset alkavat tuntea työntekijät ja luottamus kasvaa.

Yksi ruokajakeluihin jalkautumisen keskeisistä eduista on se, että pienellä panostuksella voidaan tavoittaa suuri joukko ihmisiä. Jalkautumisen ansiosta asiakkaiden kohtaaminen on myös mahdollista erilaisessa, asiakkaan omassa ympäristössä. Ruokajakeluissa monilla kävijöillä oli selkeä tarve tulla kuulluksi ja kohdatuksi, ja tapahtuma on monelle tärkeä sosiaalinen tapahtuma.

Jalkautumisen ja kohtaamisten myötä myös avun hakemisen kynnys madaltuu. Kokemusten mukaan kuitenkin pelkkä palveluihin ohjaaminen ei aina riitä – usein asiakkaan kanssa on tehtävä yhteydenotto palvelutahoon yhdessä. Teimme tapaamisten aikana yhteydenottoja sosiaalihuollon ohjaukseen ja neuvontaan sekä ikääntyneiden asiakasohjaukseen. Lisäksi olimme yhteydessä terveydenhuoltoon ja hoidimme myös muita asioita yhdessä asiakkaiden kanssa.

Sekä järjestäjien, vapaaehtoisten että kävijöiden keskuudessa vastaanotto oli erittäin myönteinen, palvelulle koetaan olevan tarvetta ja sen toivottiin jatkuvan tulevaisuudessa. Myös Heinolan Ikääntyneiden ja Työikäisten palveluissa heille ohjautuneet yhteydenotot nähtiin hyödyllisiksi.

Yhteistyö pelastuslaitoksen kanssa ja infokirje isännöitsijöille sekä huoltoyhtiöille

Hankkeessa tapasimme Pelastuslaitoksen palotarkastajia ja keskustelimme yhteistyön tiivistämisestä koskien paloriskiasuntoja. Keskustelimme vaihtoehdosta, että kehittäjäsosiaalihojaaja olisi osallistunut paloriskiasunnon ensitarkastuskäyntiin, jolloin asiakkaan palveluprosessi olisi nopeutunut. Tälle ei kuitenkaan nähty edellytyksiä kehittäjäsosiaalihojaajan käyttöoikeuksien puuttuessa asiakastietojärjestelmään.

Pelastuslaitoksella oli myönteinen suhtautuminen ensikäynnille jalkautumiseen, ja se toivoi lisää yhteistyötä Työikäisten palvelujen kanssa (tällä hetkellä osan yhteistyöstä koetaan olevan paikallista ja henkilösidonnaista), toiveissa nopeampi ohjauksen ja neuvonnan tavoittaminen.

Sovimme, että hanke jakaa Pelastuslaitoksen paloriskioppaan Työikäisten palveluille ja järjestöille. Lisäksi laadimme isännöitsijöille ja huoltoyhtiöille infokirjeen ilmoituksen/yhteydenoton tekemisestä sosiaalitoimeen. Taustalla on lakimuutos koskien palovaraitimia, jolloin palovaraitimista vastaa asukkaan sijaan taloyhtiö. Tämä lisää taloyhtiöiden käyntejä asunnoissa, ja kirjeen avulla voidaan tavoittaa palvelujen ulkopuolella olevia, palveluja tarvitsevia ihmisiä. Infokirje on koettu tarpeelliseksi isännöitsijöiden ja huoltofirmojen taholla.

Suomen pelastuslaki on muuttunut. Siirtymäajan jälkeen, 1.1.2026 alkaen rakennuksen omistaja eli taloyhtiö vastaa siitä, että asunnossa on toimiva palovaraitin. Muutos lisää käyntejä asunnoissa, jolloin asukkaiden elämäntilanteet tulevat näkyviksi taloyhtiöille. Samalla voi nousta huolta asukkaiden elämänhallinnasta tai arjessa pärjäämisestä. Asukas voi olla minkäikäinen vain: lapsi, työikäinen tai ikääntynyt.

Heräsikö huoli asukkaasta?

**Arveluttaako asukkaan pärjääminen?
Ilmenikö käynnillä asioita, jotka jäivät mietityttämään?
Asioita voivat olla esim. mielenterveys, päihteet, uupumus,
käytöksen erilaisuus tai huomattavan suuri tavaramäärä asunnossa.**

Kysy neuvoa tai tee huoli-ilmoitus matalalla kynnyksellä!

Sosiaalitoimen ammattilaiset arvioivat palvelujen ja avun tarpeen. Varhaisella avuntarpeen tunnistamisella pyritään tukemaan kaikenikäisten hyvinvointia ja auttamaan arjessa selviytymistä, kuten asumisen onnistumista. Ilmoituksen voi tehdä joko huolen kohteen suostumuksella tai ilman sitä.

Voit myös soittaa ohjaukseen ja neuvontaan sen arvioimiseksi, olisiko ilmoitus syytä tehdä.

Yhteystiedot:

- Kiireelliset lastensuojeluasiat: lastensuojelun päivystys puh. 044 482 8200, arkisin klo 8–15
- Työikäiset (18–64-vuotiaat, lapsiperheet, maahanmuuttajat, vammaiset): sosiaalihuollon ohjaus ja neuvonta puh. 03 819 4850, arkisin klo 8–15
- Ikääntyneiden asiakasohjaus: 044 482 5050 arkisin klo 8–15 paitsi keskiviikkoisin klo 8–16
- Sosiaalipäivystys: 044 482 8201 tai 112 virka-ajan ulkopuolella
- Huoli-ilmoitus eli ilmoitus sosiaalihuollon tarpeesta: [Omapalvelu \(tietoevry.com\)](https://www.omapalvelu.fi) (ei edellytä tunnistautumista)

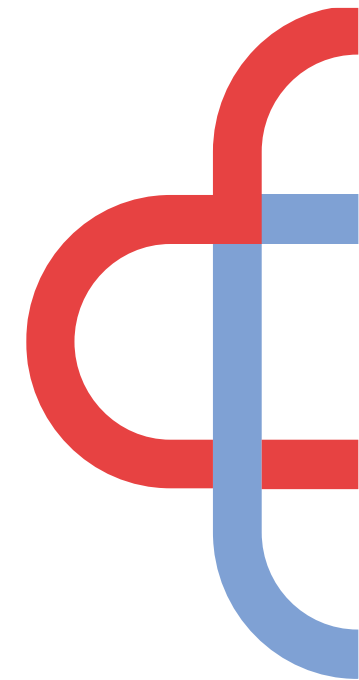
Miltä vapautuminen näyttää? –keskustelupiste Lahden asunnottomien yössä 17.10.2024

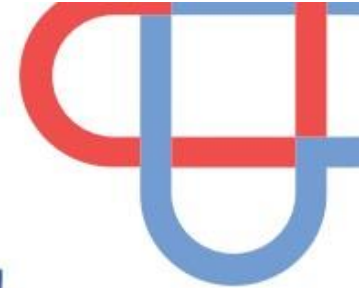
Hankkeen aikana Päijät-Hämeen Vapauttamisverkosto kokoontui pitkän tauon jälkeen. Verkostoon kuuluu tahoja, jotka työskentelevät vapautuvan vangin tarvitsemisessa palveluissa. Verkosto perusti työryhmän pohtimaan vankilamessujen järjestämistä. Selvityksessä kävi ilmi, että vankiloiden resurssien vuoksi messujen järjestäminen ei ole tällä hetkellä mahdollista.

Messujen sijaan työryhmä päätti järjestää Lahden torilla järjestettyyn Asunnottomien yö –tapahtumaan keskustelupisteen, jonka tarkoitus oli herättää ajatuksia vankilasta vapautumisesta ja vankien tarvitsemista palveluista. Hanke koordinoi pistettä, ja sen suunnitteluun ja toteutukseen osallistuivat Vapauttamisverkostosta Aggredi, Lahden kaupungin asumisneuvonta ja Työikäisten palvelut.

Pisteellä vieraili ammattilaisia, läheisiä ja rikostaustaisia ihmisiä. Keskusteluja kävijöitten kanssa käytiin arviolta 50 ja 31 pisteellä kävijää kirjasi ajatuksiaan ylös. Esiin nousi esimerkiksi asunnon ja turvaverkon merkitys vangin vapautumisvaiheessa sekä jännitys, pelot ja huoli omasta arjesta ja rikoksettomasta elämästä kiinni saamisesta. Myös yhteiskunnan muutos ja digitaitojen riittävyys nousivat huoleksi kuten myös työllistymisen vaikeus ja perässä seuraava stigma.

Keskusteluista ja vastauksista kerättyä tietoa vietiin Vapauttamisverkoston kautta eteenpäin mm. vankiloihin sekä Asumisneuvojen valtakunnallisilla päivillä.

Infokirje yrittäjille

Tavatessamme alueen toimijoita, heiltä nousi huolta etenkin alueen pienyrittäjien taloudellisesta tilanteesta ja pärjäämisestä sekä jaksamisesta. Yrittäjillä ei välttämättä ole tietoa sosiaalipalveluista eikä niihin hakeutumisesta ja myös kynnys yhteydenottoon saattaa olla korkea.

Hankkeessa laadimme yrittäjille infokirjeen, jossa on tietoa ja kannustusta sosiaalipalveluihin hakeutumisesta. Infokirje sai hyvän vastaanoton paikalliselta yrittäjäjärjestöltä ja sitä pidettiin tarpeellisena.

Mielenkiintoista olisi ollut tietää, lisäsikö infokirje yhteydenottoja sosiaalihuollon ohjauksessa ja neuvonnassa. Tämän tarkastelu ei kuitenkaan ole mahdollista sosiaalihuollon tietojärjestelmästä johtuen.

Hei yrittäjä!

Mietityttääkö sinua oma jaksaminen tai selviytyminen arkielämässä?

Etkö oikein tiedä, mihin ottaa yhteyttä, tai eivätkö voimat riitä asioiden selvittämiseen?

Tiesithän, että apua on saatavilla?

Soita, tule käymään, chattaa tai täytä lomake netissä.

Älä epäröi ottaa yhteyttä matalalla kynnyksellä ja halutessasi nimettömänä Päijät-Soten sosiaalihuollon ohjaukseen ja neuvontaan.

Palvelu avoinna arkisin ilman ajanvarausta klo 9-15

p. 03 819 4850 (käytössä takaisinoittopalvelu)

chat: <https://paijat-sote.fi>

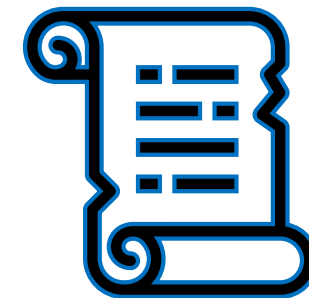
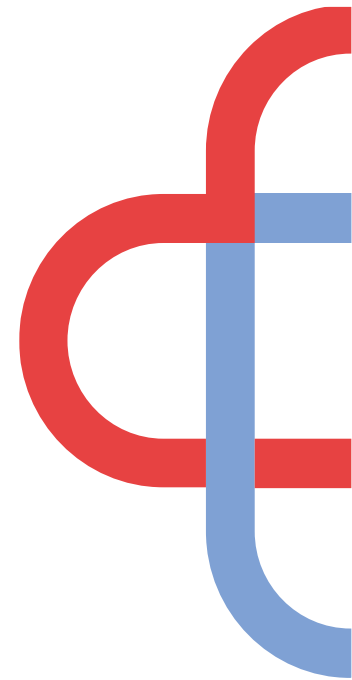
käyntiosoite: Trio 2. kerros/Palvelutori, Aleksanterinkatu 18

Apua ja tukea Päijät-Hämeessä -kortti

Laadimme luettelon keskeisistä Päijät-Hämeen alueen sosiaali- ja terveyspalveluja tarjoavista toimijoista ja heidän yhteystiedoistaan. Tämä luettelo on tarkoitettu ruokajakelutoimintaa järjestävien tahojen, vapaaehtoistyöntekijöiden sekä asiakkaiden käyttöön.

Jalkautuessamme ruokajakeluihin tuli ilmi, että esimerkiksi vapaaehtoisilla tai järjestäjilläkään ei ole tietoa siitä, mihin tai miten palvelua tarvitsevan asiakkaan asioissa voisi olla yhteydessä. Korttia jaetaan Päijät-Hämeen ruokajakeluihin, ja sen tietoja pyritään päivittämään ajantasaisiksi ainakin vuosina 2025 ja 2026.

Yhteistyötä ja verkostoja

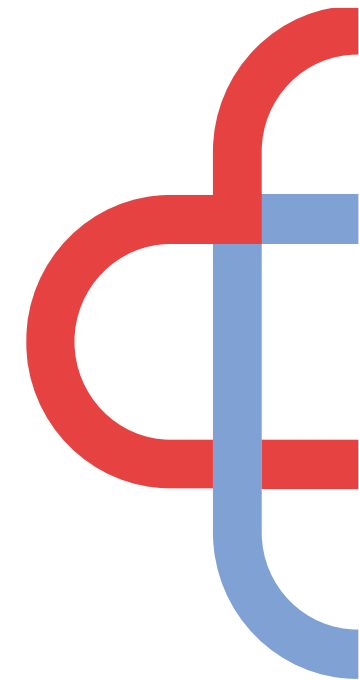
Jo aiemmin mainittujen järjestöjen ja palvelutahojen lisäksi olemme tavanneet useiden muiden eri palvelutahojen kanssa.

Hankkeen kautta olemme liittyneet valtakunnalliseen hyvinvointialueiden työikäisten parissa työskentelevien etsivän työn verkostoon, jossa on toimijoita eri hyvinvointialueilta, ja jossa käydään keskustelua eri teemoista. Verkostosta olemme saaneet mm. monenlaisia malleja tiedonkeräämiseen ja tilastointiin (miten ja mitä tietoa kerätään). Verkostoon osallistuvat alueet ovat suunnittelussa ja toteutuksessa eri vaiheissa; osa alueista on jo pitkällä, osalla ei ole vielä etsivää työtä lainkaan - verkosto voikin tukea etsivän sosiaalityön kehittämisessä.

Olemme kokoontuneet myös Pohjois-Savon etsivän työn kehittäjien kanssa, ja vaihtaneet ajatuksia ja kokemuksia etsivään työhön liittyen.

Lisäksi olemme tavanneet ajatusten vaihdon merkeissä Päijät-Hämeen etsivän nuorisotyön työntekijöitä, etsivän vammaistyön työntekijöitä, Ikääntyneiden ja nuorten RRP-hankkeiden työntekijöitä ja Itä-Uusimaan palotarkastajaa.

Sosiaalialan osaamiskeskukset Verso ja Pikassos ovat yhdessä järjestäneet valtakunnallista, kaikille avointa etsivän työn tietofoorumia, jossa kuullaan asiantuntijapuheenvuoroja ja tuoretta tutkimustietoa.

Hankkeessa kohdatut haasteet ja etsivän työn kehittämisideoita

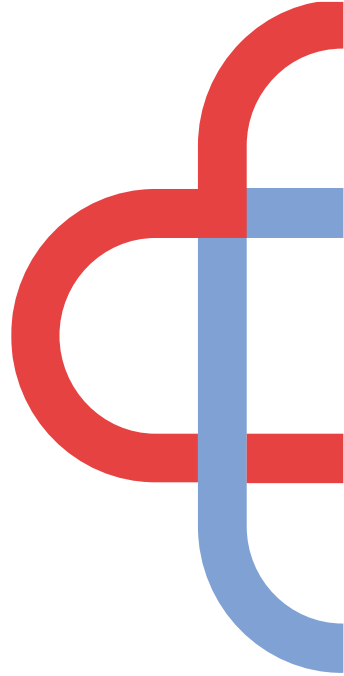
Tavoitteena oli kuulla sidosryhmiä ja ottaa niitä mukaan etsivän työn kehittämisen suunnitteluun alusta lähtien. Näin oli tarkoitus vastata aitoon, alueelliseen tarpeeseen. Osalle sidosryhmiä etsivä työ oli uusi käsite, johon liittyi epätietoisuutta ja esimerkiksi pelkoa oman työmäärän kasvamisesta. Saimme kuitenkin kasvatettua innostusta ja kiinnostusta etsivää työtä kohtaan.

Hankkeen työntekijöitämäärä rajoitti sitä, mitä vuoden aikana ehdittiin suunnitella, ja minkälaisia toimintatapoja kokeilla. Pilotteja oli valittu useita, mutta niiden toteutusta jouduttiin soveltamaan tilanteen mukaan. Lisäksi vuosi on melko lyhyt aika etsivän työn kehittämiseen.

Hankkeena perustyön ulkopuolelta käsin toimimisessa on rajalliset toiminta- ja vaikuttamismahdollisuudet. Esimerkiksi tarvittavien oikeuksien puuttuminen asiakastietojärjestelmiin vaikutti kehitystyön suunnitteluun, samoin kuin puute riittävästä, ajankohtaisesta tiedosta koskien perustyössä tapahtuvaa suunnittelua.

Olisi tärkeää, että etsivän työn kehittämistä jatkettaisiin ja sitä tehtäisi säännönmukaisesti ja yhdessä eri tahojen kanssa. Hyvinvointialueella on etsivän työn toteutuksessa suuri rooli lakisääteisyys vuoksi. Järjestöt taas pystyvät joustavammin tekemään kohtaavaa työtä. Esimerkiksi verkossa tehtävä etsivä työ voisi olla jonkin järjestön tekemää.

Etsivää työtä voidaan ja on suositeltavaa toteuttaa erilaisten ryhmien parissa, minkä vuoksi yhteistyö eri toimijoiden kesken on tärkeää. Eri tahot tuovat mukanaan monipuolista osaamista, joka rikastuttaa työn vaikuttavuutta ja tuloksia. Vähäisten resurssien yhdistäminen myös vähentää yhteen yksikköön kohdistuvaa työkuormaa.

Johtopäätökset ja katsaus tulevaan

Tekemällä etsivää työtä siellä, missä ihmiset viettävät aikaansa, voidaan tehokkaasti tavoittaa palvelujen ulkopuolella olevia ihmisiä. Esimerkiksi ruokajakeluihin jalkautumalla tavoitetaan pienellä panoksella suuri joukko ihmisiä. Tärkeää etsivässä työssä on rakentaa luottamusta toistuvien kohtaamisten kautta. Tällöin työskentely käynnistyy todennäköisemmin. Samalla luodaan luottamusta palvelujärjestelmään ja toivoa muutokseen.

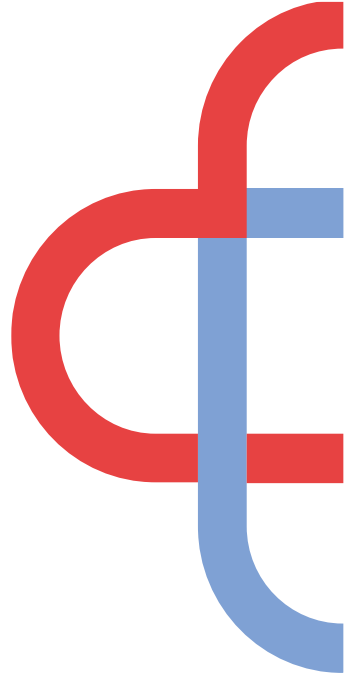
Vaikka etsivä työ on jatkossa hyvinvointialueiden vastuulla, ei voida jättää huomiotta järjestöjen tekemää kohtaavaa työtä. Järjestöt tavoittavat kaikkein heikoimmassa asemassa olevia, ja ne pystyvät toimimaan joustavasti asiakkaiden tarpeiden mukaan. Etsivää työtä voidaan tehdä monitoimijaisesti ja saada tällä keinoin järjestöt mukaan yhteistyöhön. On toivottavaa, että järjestöt nähtäisiin jatkossakin tärkeänä osana jalkautuvaa ja kohtaavaa työtä, ja tämä otettaisiin huomioon myös resurssien jaossa. Lahdessa toimiva Tukialus-hanke, joka tällä hetkellä tekee etsivää työtä pääsääntöisesti kaduilla, lopettaa toimintansa kesällä 2025. Mikäli tätä toimintaa ei pystytä jollain tavoin paikkaamaan, jättää se suuren aukon kaikkein heikoimmassa asemassa olevien palveluihin ja tavoittamiseen.

Jatkossa Päiväkeskus Tuulensuojan, joka on 1.1.2025 siirtynyt hyvinvointialueen toiminnaksi, lähityöntekijät tekevät resurssien puitteissa etsivää työtä. Työikäisten palvelujen jalkautumiset esim. kutsuntoihin jatkuvat. Työntekijät ovat tuoneet esille kiinnostusta etsivää työtä kohtaan. Työikäisten palveluissa onkin tavoitteena jatkossa lisätä etsivää ja jalkautuvaa työtä mahdollisuuksien mukaan. Työikäisten palveluissa on tehty yhteistyötä etsivän nuorisotyön kanssa, ja yhteistyön jatkuminen on tärkeää.

Pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämishankkeeseen, jota toteutetaan vv. 2025-2027 on suunniteltu moniammatillista liikkuvan tuen palvelua ja jalkautuvaa ohjausta palvelujen ulkopuolella oleville ihmisille.

Ajalla 1.3.2025-30.9.2027 toteutettava Osallisuuden voima –hanke mm. pyrkii tavoittamaan palvelujen ulkopuolella olevia ihmisiä. Jalkautuva tai kohtaava työ on myös tapa, jolla voidaan kerätä tietoa haavoittuvassa asemassa olevien tilanteesta ja palvelujen tarpeesta sekä tavoittaa heitä siellä, missä he liikkuvat.

Etsivää työtä voidaan tehdä alussa pienin askelin, ja kehittää sitä jatkossa oman näköiseksi ja tarvittavaan suuntaan. Etsivän työn kokonaisuus vaatii alueellista koordinaatiota.

Luettavaa, linkkejä ja lisätietoa

[Sosiaalihuoltolaki 1301/2014 - Ajantasainen lainsäädäntö - FINLEX®](#)

[Etsivän työn toimintamalli \(THL\)](#)

[Helsingin kaupungin etsivän lähityön malli](#)

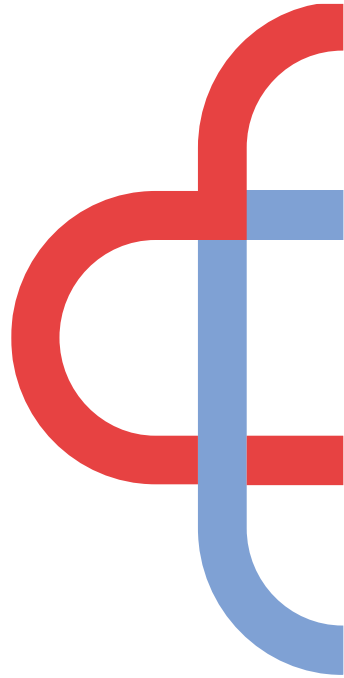
[Asunnottomuus ja asumisen ongelmat Sisä-Suomen yhteistyöalueella \(Sosiaalinen raportti\)](#)

[Sosiaalityö - Sosiaali- ja terveysministeriö \(määritelmiä\)](#)

[Sosiaalityötä Päijät-Hämeessä Luottamus rakentuu kohtaaminen kerrallaan - etsivää sosiaalityötä kehittämässä \(hankkeen blogikirjoitus marraskuussa 2024\)](#)

[STEA:n strategia 2024 – STEA](#)

[Opas asunnosta olevasta palonvaarasta tai onnettomuusriskistä ilmoittamiseen | Pelastuslaitokset.](#)

Päijät-Hämeen
hyvinvointialue